

ÖTSZÁZ OLASZ GÉPFEGYVER MAGYARORSZÁGNAK

Winnipeg, január 17.

A múlt héten annak a híre érkezett hozzánk, hogy Magyarország lefoglalt egy nagyobb géppuskaszállítványt, amelyet az ország területén keresztül Lengyelországba irányítottak az olaszok. A hírt sok újság közölte és különösen részletesen foglalkoztak vele a magyar lapok. Ez nagyon természetes is, hiszen régi és igaz megállapítás, hogy akármilyen öreg amerikai vagy kanadai is legyen valaki, szülőhazája sorsa — különösen mai óriási erőfeszítése az életbenmaradásért — élete végéig érdekelné fogja.

Az a mód azonban, ahogyan ezt a kérdést a magyar lapok egyrésze beállította, bizonyos szomorú következtetésekre kényszerítette az embert. Nem beszélünk most azokról az újságokról, melyeknek csupán a nyelve magyar, szelleme, célja és irányai pedig egyenes ellensége a magyarságnak és a magyar ügynek, hanem a tisztességes, jóhiszemű magyar sajtóra gondolunk, amely ebben a kérdésben egészen ingatatlan álláspontot képviselt és inkább igyekezett visszhangot adni az erőszkos rémtüzeteknek, amelyekkel a kisanant sajtó és a kisanant által pénzelt francia és angol lapok ezt az eseményt aláfestették. Ebben a beállításban úgy szerepelt Magyarország ismét, mint amely állandóan fegyverkezik, amely az európai és a világ-békének legnagyobb ellensége — hiszen: tessék csak nézni, azért szövetséget Olaszországgal, hogy tőle fegyvert és municiót vásárolhasson.

Mégis csak hallatlan és mégis csak gyalázat, hogy ilyen-mi megtörténhetik.

Az idegen sajtó egyrésze ezt a véleményét mindegyik megjegyzés nélkül közölte a magyar lapok is. Nem az ellen lehet kifogást emelni, hogy az ellenséges beállítást is ismerték, de olvasóinkkal, sőt ez szükséges is a helyzet tárgyalás megítélésére, de ugyanakkor a külföldi magyarság sajtójának kötelessége, hogy az óhazájától hosszú ideje távol lévő magyarság előtt a magyar álláspontot is ismertesse.

A magyar álláspont pedig röviden a következő: Magyarország a békekötéssel egyidőre teljesen lezserelte és az utóbbi időkig még katonai ellenőrzés alatt is tartotta az antant nagykövetei tanácsa. Ezt az ellenőrzést most a Népszövetség gyakorolja, de a kontroll tulajdonképpen ma is fennáll. Magyarország harmincezer zsoldos katonát tarthat, egész jelentékeny tüzérséggel és műszaki csapatokkal, nem gyárthat modern hadigépeket, nem tarthat felfegyverzett monitorokat a folyókön, nem tarthat hadirepülőgépet, nem gyárthat mérgek gázokat, de még a mérgek gázok ellen védekező álarcokat sem.

Ezzel szemben ellenséggel, Románia, Szerbia és Csehszlovákia mindent tehet, ami jólesik neki.

Egyoldalán tehát ott áll a teljesen lefegyverzett és kényre-kezdve kiszolgáltatott Magyarország, melynek fővárosát az ellenség repülőgépei husz perc alatt elérhetik és azok bombázzhatják, a másik oldalon pedig állig fegyverben levő, kitünően felszerelt milliós ellenséges hadseregek.

Ha ezt egy angol, francia, amerikai lapok nem tudják vagy nem akarják tudni — ám rendben van. De a magyar lapoknak kötelességük, hogy legalább saját közönségüket tájékoztassák a valóságról. És akkor — tegyük fel, hogy a szóbanlévő ötszáz géppuskát tényleg Magyarország rendelte — vajjon magyar szempontból helyes-e ez a fegyverkezés? Vajjon ha az oláhok, csehek, szerbek szabad nyitlan és minden korlátozás nélkül milliókat hadi célokra költené, nem kötelessége-e Magyarországnak, hogy saját magát — ha másképp nem teheti, legalább titokban igyekezze felfegyverezni és előkészíteni arra az esetre, ha egyszerre három oldalról is meg fogják támadni? Arról, hogy a magyar föld rablói milyen lázasan fegyverkeznek, sohasem olvasunk a külföldi lapokban. De ha Magyarország ötszáz géppuskát rendel, akkor a csehek, oláhok és szerbek teleordítják a világot, hogy: Magyarország háborút akar, a magyarok a béke ellenségei.

Hát rendben van: ordítanak a csehek és az oláhok, de hogy mi, magyarok és magyar újságírók miért segítünk nekik — azt igazán nem tudjuk megérteni.

Hasonló tájékoztatást és nem törődömséget sok kisebb dologban is állandóan tapasztal az ember.

Ellenségeink óriási propagandával dolgoznak. Itt van a kis oláh király, Mihály, akit mindenféle pózban lefotografáltat Mária anyakirályné, aki Amerikában tanult és tanított propagandát csinálni. Ezt a kis Mihályt a legkülönbözőbb helyzetekben, lehetőleg szimpatikus beállítással vagy ültetésben küldt a világ lapjainak az oláh sajtóiroda. A „kis király” sárkányt ereget, a „kis király” rágógumit reggelizik, — csak azért, mert az, amerikai. Hadd szédüljön az amerikai közönség.

Rendben van: de miért szédüljön az amerikai közönséggel együtt az amerikai magyar sajtó is, amely szintén lefotografálja a „drága kis oláh királyt” zöldben, tökbén, makkban és vörösbén?

A héten megint egy ostoba híradás jelent meg az angol nyelvű lapokban, hogy a szeptember „operában” egy színésznő antiszemita dalokat énekelt, amiért férfitartnere arculcsapta és az ügyből nagy botrány keletkezett.

Nyilvánvaló, hogy ezt az örültséget, legalább is ebben a beállítással, „jó barátaink”, a csehek röptették világá. Mert az olvasó mit gondol majd egy országról, ahol a férfiszínész nyílt színen pofozza a hölgytársait amiért az antiszemita dalokat merészt énekelni!

Világos, hogy a csehbarát lapok örömmel dúdolják végig ezt a szemtelen hazugságot a világsajtóban.

De miért dalolnak velük együtt a magyar lapok is?

A külföldi magyarság joggal elvárhatja vezetőitől és elsősorban sajtójától, hogy legalább azokat a híreket bírálja el igazságosan, amelyek a balkáni boszork és kulturálatlanság fertőjében vergődő nyomorult Csonka-Magyarországgal, mindnyájunk közös, édes szülőföldjével foglalkoznak.

Mit határozott a manitobai farmergyűlés?

Manitoba Egyesült Farmerai a hét folyamán Portage La Prairie gyűlést tartottak. A gyűlés első szónoka, T. W. Bird, parlamenti képviselő volt, aki hevesen kikel az úgynevezett „tárriff boardok” ellen — mondván, hogy azok csak megnehezítik a farmer, mint eladó és a közönség, mint vevő között fennálló érintkezést.

A tariff boardokat a leghatározottabban vesszélmesnek minősítette Bird és kijelentette, hogy megszüntetésük minden erejével harcolni fog. Majd számtalan egyéb fontos kérdés került tárgyalásra, ezek között a Szövetség határozottan állást foglalt a vámkor és szállítási tételek felmérése ellen. Hasonlóképpen elvetették azt az ajánlatot is, hogy az osztályozásnál 14.4 százalékos helyett 15 százalékos emeljék fel a gabona megengedett nedvességét, miután attól tartanak, hogy az új osztályozás károsan hathatna ki a kanadai búza világpiaci árára.

Majd a baromfi eladó szövetségetekre került a sor és W. A. Landreth kijelentette, hogy Manitoba az elmúlt évben 115 vagon tojást adott el a szövetségeken keresztül 350 ezer dollár értékben.

Esik az eső, fúj a szél Kanadaszerte

— Ha ez a jég és hó hazája — mondotta Mrs. Newcombe — akkor ugyan senki se féljen Kanadába jönni! Mrs. Newcombe Ausztráliából jött Kanadára rokonai és ismerősei látogatására és nagyon meg volt lepődve, amikor hó és jég helyett tavaszi esőt, bundák és „szörmekucsmák” helyett könnyű kabátokat és esernyőket látott az utcákon.

Az időjárás valóban egész különösen viselkedett az utóbbi hetekben — olyannyira enyhe volt, hogy meghazudtolta önmagát és a kanadai januárt, teljesen a kontinentális télhez hasonlított. Viszont ugyanakkor Magyarországon összefagynak az emberek.

Vannak a jó öreg időknek már ilyen téfái.

SZÓKIMONDÓ SZÜR PÉTER

Irta: MÓRA FERENC

Apaffy Mihály, erdélyi fejedelemről azt jegyezték föl az írdaírók, hogy nagyon jókedvű ember volt, mikor haragos nem volt. Haragos pedig csak akkor volt, ha az ország dolgát kellett intézni.

— Nehéz süveg a korona, nem hordhatom mindig a fejemen, — ez volt neki a szavajárása.

No, ami neki nehéz volt, bezeg könnyű volt az a feleségeknek, a híres Bornemissza Annának. Nem volt az országnak olyan dolga, amibe a nagyszony bele ne ártotta volna magát. Néha még az országgyűlésen is odaállt az ura trónja mögé s helyette ő mosta meg a nemes urak fejét.

Zúgtak, morogtak is az urak eleget, hogy így asszonykirály, úgy asszonykirály, de hangosan szólni senki se mert. Legtöbbet pedig maga a jámbor fejedelem hallgatott. Legfőképp azt cselekedte, hogy mikor már nem győzte türom-füvel, akkor hát fordított a fejedelmi palotának s hátszára elvadászatott az erdőkben.

Ilyenkor esett meg vele egyszer, hogy eltévedt a rengeteg közepén. Ahogy tévelyeg előre-hátra, egyszer csak fejszecsattogást hall valahol a környéken. A hang után hamarosan oda is talált egy hatalmas öreg bükkfához, mivel egy kised székely ember bírkózott.

— Jó napot adjon Isten, te szegény ember, — szólította

MILYEN TRAKTORT VEGYEN A FARMER?

Irta: PAYERLE BÉLA, WELDON, SASK.

(Folytatás!)

A háromkéses traktorok már többet tudnak! Könnyű nekik, hisz a Case 18-33 nem kevesebb, mint 6680 fontot, a McCormick Deering 15-30 pedig 6000 fontot, a „light-weight” Oil Pull 15-25 5900 fontot, a Hart Parr 16-30 5050 fontot, a Twin City 12-20 5000 fontot, az Allis-Chalmers 12-20 4550 fontot, a John Deere 15-27 4260 fontot, a New Wallis 15-27 4020 fontot nyom teljes felszereléssel, vezető nélkül. Ezek közül sajtóarcra hajtásra a Hart-Parr adja a legtöbbet 37 lóerőt, míg a Case ad 36-ot, az Allis-Chalmers 33-at, McCormick Deering 32.8, az Oil Pull 30.5, a John Deere 30.4, a New Wallis 28.6 és a Twin City pedig 28 lóerőt. Ezzel szemben ugyanaz a háromkéses Hart Parr húz

4900 fontot 1.4 mille óránkénti sebességgel 18.6 vontató lóereje segítségével, a háromkéses Case 24 lóerejével elvisz 3880 fontot 2.3 mille sebességgel a nagy McCormick Deering 3700 fontot 2 mille sebességgel 20 lóerővel; a Twin City 3475 fontot 2 mille sebességgel, 18.4 lóerővel; az Oil Pull 3330 fontot szintén 2 mille sebességgel, 18.4 lóerővel; a John Deere 3270 fontot 2 és fél mille sebességgel, 22.5 lóerővel; az Allis-Chalmers 3000 fontot 2.5 mille sebességgel, 20.4 lóerővel a végül a New Wallis elvisz 2600 fontot 2.6 mille sebességgel, 16.3 lóerővel.

Ezek mind a legnagyobb munkát elvégző traktorok, melyek mutatják, melyiket többet az egyes traktorok leállás vagy törés veszélye miatt szolgáltatni nem képesek.

„MELYIK TIPUS SZALAD” A LEGGYORSABBAN

Érdekes lesz ezután utánanézni, vajjon hányat fordulnak ezek a motorok átlagosan percenként, hogy ezt a munkát le tudják végezni. A fentebb említett kétekes típusok közül a Hart Parr a legmunkásabb, amennyiben, csak 800-at fordul percenként, míg a Fordson, valamint a McCormick Deering már 1000-et, a Case pedig 1050-et. Az előbb említett háromkéses traktorok közül szintén a Hart Parr a legmunkásabb, miután 750-et fordul percenként, utána következik az Oil Pull 755-el, majd a John Deere 800, a Case, a McCormick Deering, Twin City és New Wallis mind egyformán 1000 s végül az Allis-Chalmers 1100 fordulattal.

A kísérletek által napfényre kerülő géptípusokból talán mégis a legfontosabb a fogyasztás statisztikája. Mert pl. hiába vesz a farmer-olcso traktort, ha az néhány estendő alatt kétszerannyi áru gaszolt vagy kerosént emészt fel, mint amennyibe egy jó traktor kerülne.

Ugyancsak a nebraskai egyetem Mezőgazdasági Gépkísérleti Állomásának adatai szerint a fent részle-

zett legnagyobb munka elvégzésére a kétekes traktorok közül a McCormick Deering fogyasztja aránylag a legkevesebb kerosent, azaz óránként 2.2 gallont, más szóval ez a traktor egy gallon kerosénért 9.6 lóerőt tud egy órán keresztül munkába állítani. Ugyanakkor a Hart Parr fogyaszt 3 gallon, azaz ad 8.5 lóerőt, a Case fogyaszt 3.6 gallont és ad 7 lóerőt. A Fordson szintén 3 gallon fogyaszt óránként — viszont ezért csak 6.3 lóerőt ad cserébe s így üzemből a legdrágább.

A háromkéses traktorok között ismét a McCormick Deering vezet, amely óránként 9.7 lóerőt ad egy gallonért (3.3 gallon fogyaszt óránként), utána jön a Case 9 (3.6 gallon), a Twin City 8.7 (3.1 gallon), Allis-Chalmers 8.6 (3.3 gallon), Oil Pull 8.4 (3.6 gallon), Wallis 8.3 (3.4 gallon) Hart Parr 8 (4.5 gallon), John Deere 7.8 (3.8 gallon) lóerőt szolgáltatván óránként és gallononként.

Természetesen átlajárásnál vagy kis megterhelésnél a traktor mennyivel kevesebbet fogyaszt, meg kell

azonban jegyezni, hogy aránylag a teljes megterhelésnél dolgozó traktor a leg gazdaságosabb s noha „full load” alatt többet is fogyaszt gallononként, de ha a végzett munkára felhasználja a lóerők számát elosztjuk a fogyasztott tüzelőanyag gallonok számával, arra az eredményre fogunk jutni, hogy a traktor nehéz munkát végezve, nem szempontból, mintegy 20%-al olcsóbb, mintha könnyebb munkára fogjuk.

Noha az előbbi adatokkal részletezett kísérleteket a kizárólag gaszolt használó Allis-Chalmers és New Wallis kivételével mind kerosénnal végezték, meg kell jól jegyezni, hogy a prerin forgalomba hozott kerosen fajtája és az itteni levegő összetétele miatt — saját tapasztalataim szerint — csak a kéthengeres traktorok s ezek közül is főleg a Hart Parr és Oil Pull képesek — főleg hidegtűdőben — a kerosén gazdaságosan, sőt és kormozás nélkül elégtelen munkát végezni. Már pedig — mindamellett, hogy a traktor kerosénnal mennyivel többet fogyaszt, mint gaszollal — a kerosén olcsóbb, robbanásmentes, ennek folytán kezelése kevesebb veszéllyel jár s jöllehet jobban összehozza a belső géprezekeket, aránylag több melegeit és így több munkát szolgáltat, mint a gaszollal. Amíg pl. egy font „lampgas” elégetésével alig 17000 font vizet tudunk 1 fok Fahrenheit-el magasabb hőmérsékletre emelni, addig egy font nehéz gaszollal 18500, egy font kerosen pedig 20000 font vizet melegít ugyanest, bizonyítván ezzel azt, hogy a kerosen több erőt rejt magában a gaszollal. Továbbá a kerosen nem annyira higlyós, mint a gaszoll s így nem oldja oly könnyen a hengerfalak és dugattyutengelyek élettartamát védő kenőolaj réteget s nem találja meg oly hamar az esetleges csőrepedéseket és tömítetlenségeket.

A teljesség kedvéért meg kell említenem az egyes traktortípusok által óránként megtehető legnagyobb sebességet. Ugyanis az előbb tárgyalt legnagyobb megterhelés alatt elért sebesség magától értetődően a minimuma a traktor sebesség-teljesítményének s az is világos, hogy az alább következő adatok csak könnyebb megterhelésnél haladó traktorra értek, miután éppen azért van minden sebességváltó-berendezéssel, hogy a farmer a motor szabályos fordulatszámának, azaz teljes erejének állandó

meg a fejedelem, — nó, mire végzed?

— Fogadj Isten, vadász ur, — biccentett rá a székely, — látod milyen nagy fába vágtam a kis fejszém, nem is akarja fogni se-hogy se.

— No hát akkor ne is veszködj vele tovább, — mosolygott Apaffy. — Adok én neked ennél hasznosabb munkát. Menyit keresel, mire kivágod ezt a nagy fát?

— Egy máriás-husztast. — Adok én neked kettőt, ha kivétezz az erdőből.

— Ki én. Két huszasért akár Erdélyországból is, — örvendezett a favágó. — Hanem akkor szedjük ám a tenyerünkbe a lábunkat, mert nem macskaugrás ide az ország.

Ahogy aztán mennek, mende-gélnék a bükkfák hűvösében, egyszer csak előhűz a fejedelem a tarisznyájából egy kristálykulacsot s kortyant belőle egyet. Megkínálja a favágót is, aki ugyancsak nyalogatja ám a száját a finom borocská után.

— Még ilyet se kóstoltam életemben, — azt mondja.

— Ugyan vadász ur, kiféle ember kegyelmed, hogy ilyesmivel él?

— Én bizony udvari vadász vagyok a fejedelemsnél. — — — — — No Isten éltesse a vadász urat, az is elég szép hivatal. Hát aztán meg van-e elégedve a gazdájával?

— Meg én, — nevetett Apaffy, — de azt hiszem a fejedelem is meg van elégedve és velem. Nem olyan rossz ember ám az, mint amilyennek mondják!

— Dehogy rossz, dehogy az! — ránta a fejét a szegény ember. — Nem teremtet annál

jobb szívű urat az Isten, csak az a sárkány felesége ne volna!

— Micsoda? — hüledezett Apaffy. — A fejedelem asszonyról beszélsz?

— Arról hát, arról a minden lében kanálról. Ő hordja a koronát a derék jó ura helyett. Hát való az ilyen munka asszonyra mélynek? De hiszen majd megmutatnám én, ki az ur a házban, csak én volnék a fejedelem!

Bosszankodott is, mulatott is a fejedelem a beszéden s nagyon örült neki, mikor kitértek az útra, ott már le lehetett búcsúzni az útmutatótól.

— No, innen már hazatalálok magam is, köszönöm az eddigi való szívességet, te szegény ember. Mi is a neved, hogy megemlegethesselek róla?

— Nekem bizony csak Szür Péter, — mondta a favágó. — Itt a gunyhóm a bodolai erdőszélén, amikor is nézzen be hozzám, ha erre jár, szívesen elbeszélgetek én magával másokkal.

Azzal a favágó visszafordult a fejedelem pedig fölkecogott a várba. Nem a legjobbkor topant be, nagyon rossz kedvében érte a feleségét. Adóért küldött a török császár, azért csattogott pattogott Anna asszony.

— Sose láttam ilyen fejedelmet, mint te vagy, — nézett haragosan. — Már a csizmad is rég el vitte volna a török császár, ha én tőlem nem félnék!

— Csitt, asszony, — ütött az asztalra a jó Apaffy, — mátol fogva hallgass a neved! Én vagyok az ur a házban, ahogy Szür Péter barátom mondta. Ne félj, tanultam én attól.

— Hát az micsoda szerzet már megint? — nevette el a haragját a nagyszony.

— Az csak az okos ember, igaz ember! — bizonyította a fejedelem. — Máskülönben favágó odalent az erdőszélén.

Anna királynénak se kellett e-gyéb. Másnap már színe elé hurcoltatta a mokány kis székelyt és rákiáltott:

— No, Szür Péter, hát te vagy az a híres igazmondó? Hát mit is mondtál te énrolam tegnap a bodolai erdőben?

Szegény Szür Péter nem volt se holt, se eleven, úgy megijedt. Alig bírta kinyögni a választ. — Mondtam, amit mondtam, — de hát igazmondás nem em-berszólás.

— Nem ám. De az is igazság lesz ám, ha én most téged meg-kenetlek mogyorófafájjal.

A hajduk már suhogtatták is a mogyorópálcákat. Szür Péter pedig nagyon nekivörösödve va-kargatta a tarkóját.

— Neked is igazságod lesz, asszonyom, de nekem is az lesz ha elagyabugyalom azt, a nagy mihaszna málét, aki úgy beáz-tatott előttem! Olyan ügye-fogyott málé ábrázata volt pedig, mintha háromig se tudna olvas-ni.

De már erre a fejedelem is kilépett a nagy bíborfüggöny mögül. A fejedelemsasszony ka-cagva fordult oda hozzá:

— No, fejedelem uram, most kelmed is megkapta a magáét. Mégis csak okos ember, igaz ember ez a Szür Péter. Meg is tesszük udvari favágónknak. Meg is tétjük és szókimondó Szür Péter attól fogva olyan okos ember lett, hogy sose mondtá ki többet az igazat.

